

Boa zijn is een vak

“Ik ben alles kwijt als ik de Hollandse Brug over ben...”

Ik heb op een koude winderige januaridag een afspraak met Ilona Hogeveen, boa domein II bij Waterschap Zuiderzeeland. Het werkterrein van dit waterschap is bijna gelijk aan de Provincie Flevoland, een groot gebied dus. Ilona is van de afdeling Waterbeheer, team watertoezicht. Dit team bestaat uit negen personen, waaronder vier boa's.

Als ik aanbel komt er een vriendelijke hond de hoek omgelopen. Hij zwaait met z'n staart en begint intensief aan m'n broekspijpen te snuffelen. Ik wacht rustig tot hij besluit dat ik goed volk ben. Op m'n bel wordt niet gereageerd. Als ik op de ramen tik schieten twee blonde meisjeshoofdjes omhoog van de bank, even later hoor ik geroep. Ik sta duidelijk aan de verkeerde deur: in Wilnis nemen ze de achterdeur. Ilona Hogeveen wacht me op. De hond slungelt haar voorbij naar binnen. Hij vindt dat z'n taak er op zit, er is geen blaf gehoord. Ilona lacht: "Hij doet geen mens kwaad, dus als waakhond is hij totaal ongeschikt. Hij zou bij wijze van spreken dieven helpen slepen..."

Ik bezoek haar thuis, omdat ze tot haar grote spijt thuis zit met een vervelende blessure. In eerste instantie leek het alleen een arm uit de kom, tot men ontdekte dat er een stukje kraakbeen was afgescheurd. Daar is ze inmiddels aan geopereerd, maar ze kan nog niet veel met haar arm. In elk geval niet aan de computer werken en ook autorijden lukt nog niet goed en dat zijn belangrijke bezigheden voor een boa als Ilona. Haar beide dochtertjes zijn thuis van school; overleg van de leerkrachten of zoiets. Beide dametjes nestelen zich zonder morren met een koptelefoon en een iPad op de bank, zodat wij probleemloos ons gesprek aan de keukentafel kunnen voeren.

Ilona Hogeveen.

Waarom boa geworden

Ilona is ruim 12 jaar geleden begonnen bij het waterschap. Als boerendochter, geboren in het groene hart van Nederland, volgde ze de Middelbare Landbouwschool en ging ze aanvankelijk werken bij Skal, de organisatie voor het Ecokeurmerk (en toezichthouder op de hele biologische keten). Na een aantal jaren besloot ze haar horizon te verbreden en ging ze Milieutechnologie studeren bij Saxion Hogeschool in Deventer. De functie bij het waterschap als toezichthouder en boa paste daarna prima en bevalt tot op de dag van vandaag heel goed. De interesse voor de agrarische sector is altijd gebleven, hoewel ze toch al vrij snel wist dat ze geen boerin wilde worden. Nu helpt haar achtergrond haar wel in contacten met agrariërs. Ze spreekt de taal en begrijpt soms heel goed de emoties. Toch is ze in hart en nieren boa, dat blijkt als we verder praten. Ze houdt duidelijk van haar vak. De permanente her- en bijscholing vindt ze heel goed. "Je bent weer even helemaal up to date, je hoort de laatste nieuwtjes en dat is best belangrijk omdat er steeds nieuwe ontwikkelingen zijn in de wetgeving".

Bij Waterschap Zuiderzeeland houdt zij zich vooral bezig met de glastuinbouwsector.

Toezicht in de glastuinbouw

Bij Waterschap Zuiderzeeland houdt zij zich vooral bezig met de glastuinbouwsector. Elk teamlid werkt individueel volgens een planning, waarbij alle bedrijven in het werkgebied regelmatig worden bezocht en gecontroleerd. Ze gebruiken een checklist waarbij je let op afvoerbuisen, de kleur van het oppervlaktewater, administratieve zaken e.d. Ilona zegt dat ze het belangrijk vindt in haar contact met de bedrijven duidelijk en eerlijk te communiceren. Je moet ondernemers goed uitleggen hoe het zit. Als je moet handhaven is het belangrijk om het verschil tussen een strafrechtelijke of bestuursrechtelijke maatregel goed duidelijk te maken, maar dat blijft soms wel een spanningsveld.

Bezoeken worden doorgaans van te voren aangekondigd. Ik spreek mijn verbazing daarover uit. Dan kan zo'n bedrijf toch zaken wegmoffelen of gauw "rechtleggen". Ze lacht en zegt: "Mij gaat het om het eindresultaat". Als iemand na mijn aankondiging onbehoorlijke zaken gauw nog even opruimt heb ik mijn doel bereikt, n.l. de zaak is opgeruimd. Echt grote lozingen zie ik toch wel aan bijvoorbeeld verkleuringen in het oppervlaktewater. Dat onderzoekt Ilona verder; als ze niet hard kan maken dat er wordt gelooft gaat ze later nog eens een keer langs om te kijken of er dan wordt gelooft. Ilona ziet voordelen in het afgeven van een bestuurlijke maatregel. Met een strafrechtelijke maatregel geef je iemand eigenlijk een tik over de vingers, en daarmee verandert er nog niet perse iets aan een situatie. "Ons doel is niet zoveel mogelijk proces-verbalen uit te delen. Het gaat er uiteindelijk om, te komen tot een goede oppervlaktewaterkwaliteit". In de glastuinbouwsector is de kans op verontreiniging van oppervlaktewater groter dan in andere landbouwsectoren.

Tuinders die op substraat (niet in de volle grond) telen hergebruiken hun voedingswater. Na enige tijd bevat dit water te veel zout en/of stikstof. Op een gegeven moment kunnen ze het dan niet meer gebruiken en dan mag het worden geloosd, maar wel onder strikte voorwaarden. De hoeveelheid moet worden geregistreerd, er zit dus een meter op en er mag geen gewasbestrijdingsmiddel in zitten. Ook moet de tuinder een monster nemen van het water dat wordt geloosd. Er wordt bemonsterd op stikstofgehalte en ook die gegevens moeten in een database worden ingevoerd en bij een controle worden overlegd.

Lozen van mestopslag is aan eisen gebonden en vergt een goede handhaving.

Over Waterschap Zuiderzeeland

Flevoland is ontstaan uit de strijd om het water. Het is nieuw land op de bodem van de voormalige Zuiderzee. Heemraadschap Fleverwaard en Waterschap Noordoostpolder gingen in 1986 van start. Het waterkwaliteitsbeheer in de Noordoostpolder werd door het toenmalige Zuiveringsschap West-Overijssel uitgevoerd. Op 3 januari 2000 ging Waterschap Zuiderzeeland officieel van start; ontstaan uit een fusie tussen Waterschap Noordoostpolder, Heemraadschap Fleverwaard en een deel van Waterschap Groot Salland. Waterschap Zuiderzeeland beheert het water in de polders van Oostelijk en Zuidelijk Flevoland en de Noordoostpolder. Ook de Blokzijler Buitenlanden (gemeente Steenwijkerland, provincie Overijssel) en de woonwijk Lemstervaart (in Lemmer in de gemeente De Fryske Marren, provincie Friesland) horen bij het beheersgebied.

Kerngegevens:

Oppervlakte werkgebied: 150.000 hectare land, 100.000 hectare water

Dijken: 251 kilometer

Vaarten en tochten: 1.200 kilometer

Sloten: 5.000 kilometer

Lozingenbesluiten

Bij het lozen in het oppervlaktewater komen naast de Waterwet verschillende amvb's (algemene maatregel van bestuur) kijken. Voor Waterschap Zuiderzeeland zijn de volgende besluiten van belang: Activiteitenbesluit milieubeheer, Besluit bodemkwaliteit, Besluit lozing afvalwater huishoudens, Besluit lozen buiten inrichtingen.

Vergunningen

Waterschap Zuiderzeeland is bevoegd om vergunningen te verlenen voor onder andere het lozen van (afval)stoffen in oppervlaktewater, werken in of nabij waterstaatswerken en onttrekken en lozen van grondwater. De Waterwet vormt de basis voor een complete regeling om het water in Nederland te beheren. Dit betekent dat voor alle activiteiten in het watersysteem, inclusief het onttrekken van grondwater, nog maar één vergunning nodig is. Voor het waterschap betekent dit dat iedere vergunningaanvraag aan alle aspecten van de Waterwet moet worden getoetst. Een belangrijk uitgangspunt van de Waterwet is dat zoveel mogelijk activiteiten onder algemene regels vallen.

Bron: www.zuiderzeeland.nl

Goede communicatie

In haar organisatie wordt bewust getraind op het verbeteren van communicatie. Vanuit het waterschap worden bijvoorbeeld bijeenkomsten georganiseerd voor tuinders en telers. Toevallig was ze de avond voor ons gesprek op zo'n bijeenkomst, belegd door Waterschap Zuiderzeeland en LTO Glaskracht. In een bepaald gebied is een te hoge concentratie gewasbeschermingsmiddelen geconstateerd. De vraag is waar het vandaan komt. Ilona: "We roepen de mensen op om samen met ons tot een verbetering te komen, maar we leggen ook uit hoe we in een bepaalde periode nauwkeurig gaan meten om te ontdekken waar een bepaalde verontreiniging vandaan komt. De telers krijgen een brochure met aandachtspunten waar ze als tuinder op kunnen letten om tot verbeteringen te komen. We gaan de dialoog aan en die is soms best emotioneel. Telers zijn vaak gefrustreerd door steeds weer nieuwe wettelijke voorschriften en veranderingen, ook vanuit Brussel."

Over het algemeen werkt ze alleen, maar soms rijdt ze een dag met een collega mee. Ilona: "Dat houd je scherp. Ons vak wordt steeds complexer, het is fijn dat collega's af en toe meekijken, bijvoorbeeld bij een ingewikkelde zaak". Ze heeft een paar collega's die goed zijn in juridische zaken en die zijn altijd bereid even een proces-verbaal met je te bekijken.

Ze bezoekt een paar keer per jaar een door de Unie van Waterschappen opgezette klankbordgroep glastuinbouw. Een groep van handhavers en vergunninghouders van de waterschappen en gemeentecollega's van omgevingsdiensten wisselt hier ervaringen uit. Je ontmoet zo veel mensen en af en toe maakt Ilona daar een afspraak om een leerzaam dagje met iemand van een ander waterschap mee te lopen.

Tegenwoordig komt het wel voor dat een verdachte bij een strafrechtelijke maatregel de aanwezigheid van een advocaat eist. Dat mag, maar dan moet zo'n gesprek verder worden gevoerd op het politiebureau. Dat maakt het allemaal wat ingewikkelder. Toch zou ze in de toekomst niet toe willen naar meer specialisatie, dus een boa die alleen maar bezig is met calamiteiten of ernstige feiten. Juist de mix van toezichhouden, adviseren, controleren, contact met de agrariërs en het handhaven maakt je werk leuk en interessant. Als ik haar vraag of ze wel eens benieuwd is hoe een zaak uiteindelijk bij de rechter wordt beoordeeld, zegt ze: "Eigenlijk hoor je dat niet vaak en dat is best jammer. Maar ja, wij dragen aan, de rechter oordeelt".

Ieder jaar komt het weer een keer voor: teeltwisseling.

Terugdringen vervuild afvalwater uit de kas

Het terugdringen van het lozen van vervuild afvalwater is een van de grotere uitdagingen waar de tuinbouwsector voor staat. De tuinder draagt bij aan het verbeteren van de waterkwaliteit als hij niet meer loost. Op een tuinbouwbedrijf heeft men te maken met verschillende waterstromen. Van hemelwater tot vervuild proceswater. Schoon hemelwater mag worden geloosd op oppervlaktewater. Vervuild proceswater mag in niet gerioleerde gebieden onder voorwaarden worden geloosd in oppervlaktewater. Zo geldt er een meet- en registratieplicht. Er mag ook maar een bepaalde stikstofvracht per ha per jaar worden geloosd.

Slootwater bevat meer dan 100 soorten gewasbeschermingsmiddelen. Deze middelen worden gebruikt om gewassen vrij te houden van schimmels, ongedierte, onkruid en insecten. De meest voorkomende stoffen zijn:

- Carbendazim (Topsin M);
- Imidacloprid (Admire);
- Pirimicarb (o.a. Pirimor).

Het probleem van deze stoffen

Het verbieden van gewasbeschermingsmiddelen gebeurt op basis van het risico voor mens, dier en milieu. Chloorpyrifos bijvoorbeeld is een insecticide en wordt onder meer gebruikt voor het verdelgen van luizen. De werkzame stof is zeer slecht oplosbaar in water. Het is niet alleen dodelijk voor ongedierte, maar ook giftig voor vogels, vissen en bijen en verstoort de flora en fauna in het water.

Zuiveringsplicht

Vanaf 1 januari 2018 geldt een zuiveringsplicht voor afvalwater uit de glastuinbouw. Het drain(age)water moet vanaf die datum worden gezuiverd van gewasbeschermingsmiddelen voordat het water wordt geloosd. Deze verplichting is per 1 januari 2017 opgenomen in het Activiteitenbesluit milieubeheer.

Het betreft een individuele zuiveringsplicht. Een ondernemer kan hiervoor een individuele zuiveringsinstallatie op het bedrijf plaatsen, of gebruik maken van een mobiele zuiveringsinstallatie. Naast zuivering op bedrijfsniveau bestaat de mogelijkheid om de zuiveringsplicht collectief, met een groep tuinders gezamenlijk, in te vullen.

Bron site Hoogheemraadschap Delfland: www.hhdelfland.nl

De Hollandse Brug

Opeens een vreugdekreet van de bank. Een van de dochters heeft net op internet ontdekt dat ze in de achtbaan van Ponymark Slagharen mag.

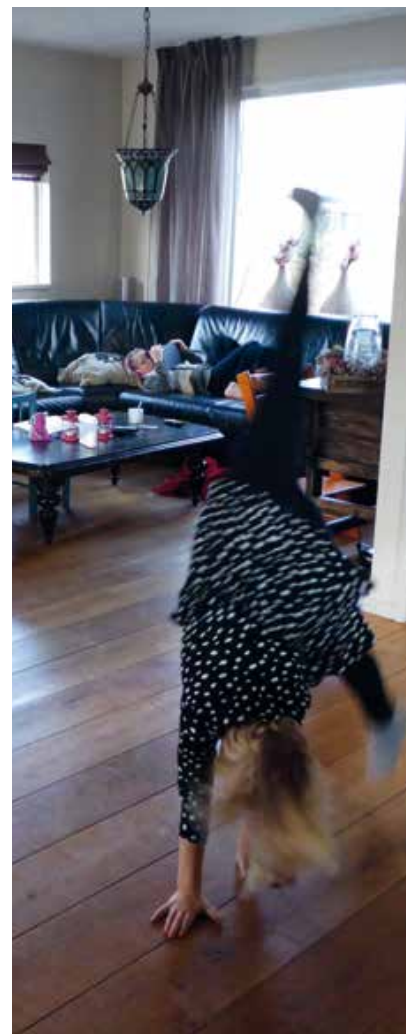
Het gezin gaat daar over een tijdje naar toe. Op de site staat een minimale lengte van 1.33 en die heeft ze inmiddels ruim gehaald.

Ook het jongere zusje heeft de juiste achtbaanlengte. Van vreugde maakt ze een radslag in de kamer. Op mijn verzoek herhaalt ze die, zodat ik er een foto van kan maken.

Ik vraag haar of er een verschil is tussen een mannelijke en een vrouwelijke boa. Ze denkt van niet. "Ik merk er in mijn werk

niks van. Collega's en ook de agrariërs nemen me serieus. We hebben allemaal hetzelfde doel, namelijk het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater en dat is mooi en nuttig werk". Ilona werkt drie dagen en dat is goed te doen in combinatie met haar gezin. Ze woont een uur rijden van haar werkgebied, maar dat vindt ze geen probleem. "Als ik de Hollandse Brug bij Muiderberg over rij, ben ik alles kwijt, zowel op de heenweg de thuissituatie, als op de terugweg werk gerelateerde zaken." Grappig is dat ze er achteraan zegt, dat ze af en toe wel denkt dat ze in dat uur mooi even een was had kunnen wegstrijken. Ik zeg haar dat ik zeker weet dat geen mannelijke collega ooit op die gedachte zou zijn gekomen ...

Een radslag van puur plezier.

Tekst: Wil Kroon
Foto's: Ilona Hogeweg en Wil Kroon